

Abdullâh el-Kâdî ed-Divriği'nin *Kasidetü'n-Nûniyye* tercümesi**Önder YAŐAR¹**

APA: Yařar, Ö. (2020). Abdullâh el-Kâdî ed-Divriği'nin *Kasidetü'n-Nûniyye* tercümesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (18), 417-434. DOI: 10.29000/rumelide.706037

Öz

Dinî-tasavvufî nitelikli eserlerin şerh ve tercümeleri, edebiyat geleneğinin en önemli telif faaliyetleri arasında yer almaktadır. Özellikle tanınmış şahsiyetlerin eserleri, daha fazla insanın okuması, anlaması ve faydalanması için geniş bir coğrafyaya yayılmış, pek çok dile aktarılmıştır. Gazneliler devrinin önemli şairlerinden Ebü'l-Feth-i Büstî'nin (ö. 400/1010) Arapça olarak kaleme aldığı 63 beyitlik *Kasidetü'n-Nûniyye* ('*Unvânü'l-Hikem*')si de bu türden eserler arasında yer almaktadır. Dinin emir ve yasaklarına uymak, akli rehber edinmek, Allah yoluna tabi olmak, yardımsever olmak, kanaat etmek, hoşgörölü, kibar ve güler yüzlü olmak gibi pek çok erdemi ihtiva eden bu eserin hem Osmanlı'da hem de günümüzde çeşitli şerh ve tercümeleri yapılmıştır. Kasidenin tercümelerinden biri, hakkında şimdiye kadar herhangi bir bilgi bulunamayan Abdullâh el-Kâdî ed-Divriği'ye aittir. Mütercim şair, bu kasideyi hem Farsçaya hem de Türkçeye nazmen tercüme etmiştir. 850/1446 yılında tamalanan bu manzum tercümede, metnin aslına bağlı kalınmıştır. *Kasidetü'n-Nûniyye*'nin Türkçe manzum çevirisi, Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini taşımakta olup sade ve anlaşılır bir anlatıma sahiptir. Tercüme; dibace, asıl metin ve hatime olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Tercümenin tespit edilebilen iki nüshası bulunmaktadır. Nüshalardan biri Köprölü Yazma Eser kütüphanesi Mehmed Asım Bey Koleksiyonu'nda diğeri Manisa Yazma Eser Kütüphanesi Akhisar Zeynelzâde Koleksiyonu'nda bulunmaktadır. Bu yazıda, hakkında daha önce herhangi bir çalışma yapılmamış olan söz konusu eserin muhteva ve şekil özellikleri üzerinde durulmuş, ardından çeviri yazılı metni sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Kâdî Abdullâh, Ebü'l-Feth-i Büstî, *Kasidetü'n-Nûniyye*, manzum tercüme.

Abdullâh al-Kâdî al-Divriği's translation of *Kasidetü'n-Nûniyye***Abstract**

Commentary and translations of works of religious-Sufi quality are among the most important copyright activities of the literary tradition. Especially the works of well-known personalities are spread over a wide geography and translated into many languages for more people to read, understand and make use of. Abu'l-Fath Busti (d. 400/1010), one of the important poets of the Ghaznavid period his 63 couplets of *Qasidetü'n-Nuniyye* ('*Unvânü'l-Hikem*'), which he penned in Arabic, are among these works. This work, which includes many virtues such as following the orders and prohibitions of religion, guiding the mind, being subjected to the way of Allah, being helpful, content oneself with, tolerant, polite and smiling, has been translated in the Ottoman and today. One of the translations of the eulogium belong to Abdullah Al-Qadi Al-Divriği, about whom no information has been found until now. The translator poet translated this eulogy into both Persian and Turkish by poetry. The translation of this verse, completed in 850/1446, is based on the origin of the text. The Turkish verse translation of *kasidetü'n-Nuniyye* bears the characteristics of old

1 Dr., Bağımsız Araştırmacı (İstanbul, Türkiye), onderyasari13@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-0211-2113 [Makale kayıt tarihi: 03.02.2020-kabul tarihi: 20.03.2020; DOI: 10.29000/rumelide.706037]

Anatolian Turkish and has a simple and clear expression. The translation consists of three parts: preamble, principal text and epilogue. There are two detectable copies of the translation. One of the copies is in the Köprülü Manuscript Library Mehmed Asım Bey Collection and the other is in the Manisa Manuscript Library Akhisar Zeynelzâde collection. This paper focuses on the content and shape characteristics of the work in question, which has not been studied before then the transcription text of the translation is presented.

Keywords: Qadi Abdullah, Abu'l-Fath-i Busti, *Kasîdetü'n-Nûniyye*, poetical translation.

Giriş

Kafiye harfi sebebiyle “*Kasîdetü'n-Nûniyye*” olarak adlandırılan (diğer adı ‘*Unvânü'l-Hikem*’dir) eser, bugün Afganistan’ın sınırları içinde kalan Büst şehrinde doğan Ebü'l-Feth-i Büstî (ö. 1010)’nin en meşhur şiiridir (Elmalı, 2016, 228). Allah yoluna tabi olmak, dinin emir ve yasaklarına uymak, zulüm ve zalimden sakınmak, akli rehber edinip nefisten uzaklaşmak, kanaat ve züht içinde bulunmak; hoşgörülü, kibar, zarif, şefik, mütevazı ve güler yüzlü olmak gibi erdemleri konu edinen kaside, 63 beyitten müteşekkildir. Aslı Arapça olan kasidenin Seâlibî, Abdurrahman el-Mîlâvî, Arapkirli Hüseyin Avnî; Diyarbakirli Said Paşa (Atalay, 2005), Avni ömer Lütfioğlu, Sadi Çöğenli (Çöğenli, 1993), Bedreddin el-Câcermî, J. Von Hammer gibi yazarlar tarafından farklı dillerde pek çok şerhi ve tercümesi yapılmıştır (Elmalı, 2016: 229). Eserin Türkçe tercümelerinden biri bu yazının konusu olup Abdullâh el-Kâdî ed-Divriği’ye aittir. Eser, daha önce Sadık Yazar tarafından tanıtılmış (Yazar, 2011: 552) ancak hakkında herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

1. Abdullâh el-Kâdî ed-Divriği

Biyografik nitelikli eserlerde ismine rastlanmayan, tercümenin sahibi Kadı Abdullâh hakkında şimdiye kadar herhangi bir bilgi tespit edilememiştir. Yazar, eserin başındaki 21 beyitlik Arapça manzum dibacede adının Abdullâh, mesleğinin kadılık ve memleketinin Divriği olduğunu, önemli kişilere münşilik (kâtiplik) yaptığını belirtir:

انا المسمي بعبد الله و القاضي
بدوركي منثيا لمن له الشأن²

Yine dibaceden anlaşıldığına göre eserini 850/1446 yılında kaleme almıştır. Dolayısıyla ölümü bu tarihten sonra olmalıdır:

لهجرة قد مضى خمسون مقترنا
به ثمان مائة فيه شعبان³

Mütercim şair hakkındaki malumat, yukarıda sıralananlardan ibarettir.

2. Kadîdetü'n-Nûniyye tercümesi

Tercüme, Abdullah el-Kadî ed-Divriği tarafından 850/1446 yılında kaleme alınmıştır. Eserin tespit edilebilen iki nüshası bulunmaktadır. İlk nüsha Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi, Mehmed Asım Bey Koleksiyonu 724 numarada 36^b-44^a sayfaları arasında bulunmaktadır. Çalışmaya esas alınan nüsha budur. Eserin başında (36^b-37^a) 21 beyitlik Arapça, manzum bir dibace bulunmaktadır. Tercüme kısmı,

² Adım Abdullah'tır, kadıyım Divriği'de, münşilik ederim önemli kişilere.
³ Bir ellilik geçip gitti üzerinden hicretin, sekiz yüzü de ekle buna içinde Şaban'ın.

37^b'den başlayıp 43^b'ye kadar devam eder. Bu bölümde 61 Arapça beytin Farsça ve Türkçe tercümesi yer almaktadır. Tercüme beyit beyit yapılmıştır. Önce asıl Arapça beyit verilmiş, hemen ardından sırasıyla onun Farsça ve Türkçe manzum tercümesi yapılmıştır:

يا عامر الخراب الدهر مجتهدا
بالله هل لخراب العمر عمران

Eyâ kunende 'imâret ħarâb dehrî-râ
Ĥarâb-ı 'ömr-i tu-râ hest ânce 'umrânest

Ĥarâb dehri eyâ cehd ile 'imâret iden
Ĥarâb 'ömrüje bi'llâhi ne var 'umrâñdur

Metnin sonunda 14 beyitlik hatime bölümü yer almaktadır. Böylece ortaya 217 beyitlik bir metin çıkmaktadır. Bu nüshanın derkenârında kasidenin bir başka Farsça manzum tercümesi daha bulunmaktadır. Ancak bu tercümenin kim tarafından ve hangi tarihte yapıldığı bilinmemektedir.

Tercümenin ikinci nüshası Manisa Yazma Eser Kütüphanesi, Akhisar Zeynelzâde Koleksiyonu 1523/3 numarada, 52-61 sayfaları arasında bulunmakta olup nesih hatla yazılmıştır. Bu nüshanın başında dibace yer almaz. Metnin sonunda 14 beyitlik hatime yerine, müstensih tarafından yazıldığı sanılan biri Arapça diğeri Türkçe iki müfred bulunmaktadır. Metnin sonunda yazılış tarihi ile ilgili herhangi bir bilgi verilmemiştir. Ancak tercümeden önceki sayfada (sayfa 51) Ebü'l-Feth-i Büstî'nin *Kâmûsu'l-A'lâm*'dan alınmış hal tercemesi bulunmaktadır (Sami, 1306: 747). Ayrıca nüshanın yer aldığı mecmuadaki diğer eserlerin sonunda 1337/1918 tarihi yer almaktadır. Buradan nüshanın 20. yüzyılın başında istinsah edildiği sonucu çıkarılabilir. Bu nüshada Farsça tercüme bulunmamaktadır. Tüm bu sebeplerden ötürü bu nüsha metin teşkilinde değerlendirmeye alınmamıştır.

2.1. Muhteva

Kasîdetü'n-Nûniyye tercümesi üç bölümden oluşmaktadır: Arapça dibace, tercüme bölümü ve hatime. 21 beyitlik dibace Allah'a şükür, Hz. Peygamber, ailesi ve ashabına salat ile başlar. Yazar eseri, Ebü'l-Feth'in kasidesini tercüme etmek istediği için yazdığını belirtir ve 'benzersiz' kasidesi vesilesiyle Büstî'yi över. Bu övgüden sonra eseri yazdığı tarihi (850/1446) belirtir. Kasideyi Farsça ve Türkçeye tercüme ettiğini aktardıktan sonra adını, mesleğini, memleketini belirterek kendini tanıtır. Hataları için Allah'tan af diler. Araplar ve Acemler tarafından bilinen, hoş eserleri olduğunu söyler. Ardından cehaletin fenalığına, ilmin önemine değinerek zamane insanların âlim ile cahil arasında ayırım yapamadığından yakınır.

Tercüme bölümüne, dünyada kemal aramanın, hayırdan başka şey istemenin aslında zarar olduğu söylenerek başlanır. Hemen arkasından şu nasihatler gelir: Bekası olmayan şey terkedilmelidir çünkü o aslında yokluk getirir. Harap dünyayı imar etmeye çalışan kişi önce kendi ömrünü bayındır kılmalıdır. Mal biriktirmenin sonu hüsrandır, hüzündür. Dünya sevgisinin sefası kederdir, ona kavuşmak aslında hicrandır. İnsanları kendine bağlamak isteyen onlara ihsan etmelidir. Kişi neden mal mülk için çalışmaktadır, insan hiç sonu hüsrana olanı talep eder mi? Beşer, nefesine yönelmeli ve onu olgunlaştırmalıdır. Düşmanlık eden kimseye yapılması gereken, onu affetmektir. İyilik isteyen kimseye iyilik yapılmalıdır, cömertin adeti budur. İnsan özünü temizleyip Allah'ın ipine sarılmalıdır. Haramdan sakınanın akıbeti hayırdır, ona şer erişmez. Kim Allah'tan başkasından yardım dilerse ona acizlik el verir. Hayrı engelleyen kişi gerçek bir kardeş olamaz. Mal, halkın gönlünü çaldığı için onlar malı ile

cömert olana yönelirler. İnsanlarla iyi geçinen kimse, daima göz nurudur. Akli vücuduna hâkim olan kimseye “onun hırsı aklını ele almış” denmez. Nefsine nazar eyleyen mahşerde Allah'ı göremez. Kötü kimselerle oturup kalkan sonunda kötü duruma düşer. Bu zamanda dost arayan öfkelenir çünkü bu zamanın dostları haindir. Kötülük eken kimse, sonunda pişmanlık biçer. Kötü kimselerle dostluk kuran, gömleğinde yılan taşır. Kişi yüzünü güleç tutmalıdır çünkü o, yiğitlik sayfasının ünvanıdır. Dostunun cevrine sabreden kimseye pişmanlık ve kötülük erişmez. Kişi kudreti olduğunda iyilik yapmalıdır çünkü imkân kalıcı değildir. Çemen, çiçeklerle; yiğit, adalet ve cömertlikle süslüdür. Düşmanına rastlayan kişi gülümsemelidir çünkü bu, düşmanı kahreder. Hayırlı işte gevşek davranma ki işin bereketli olsun. Akli olmayan kişinin koruyucusu ancak çer çöptür. Talih kimden yanaysa halk onu sever aksi halde düşman olur. Sahbân fakirse ona Bâkıl derler; Bâkıl zenginse ona Sahbân adını verirler. Sır tutmayan kimseye sırrını söyleme çünkü o, koyun sürüsündeki kurttur. İnsanların huylarını bir sanma. Nasıl Sadâ suyuna benzer su, Su'dân otuna benzer ot yoksa insanların tabiatı da çeşit çeşittir. İyilik ve hayrını erteleme çünkü onu bozan bunlardır. Akıllı kimseden başkasıyla konuşma çünkü cahil sır ile ilan arasındaki farkı bilmez. Her şeyin bir sınırı olduğu gibi her işin de bir vakti vardır. Hangi iş olursa olsun acele etmek kötülük getirir. Kişiyi, fakirliğini giderecek kadar mal yeterlidir. Kanaatkâr kimse yaşamına razı olmalıdır, hırs sahibi ne kadar zengin olsa da gazaptadır. Kişiyi yaşamını sürdürmesi için akli yeter, öyle dosttan kaçılır mı? Hikmet ve takva süt kardeşi; mal ve tuğyan vatandaştır. Cömert için yeryüzündeki her yer vatanıdır. Bu dünya, zulümle mutlu olup uyuyanı bir gün uyandıracaktır. Mahrum cahil, denizlere düşse de orada susuz kalır. Mutluluk kalıcı değildir, onun karşılığında keder günleri gelecektir. Ey yiğitlik şarabıyla salınan, sarhoş kimse doğru yolu bulabilir mi? Gencin özrü kabul edilir fakat rehberi şeytan olan ihtiyarın özrü nasıl kabul edilecek? Sonu ihsan ve iman olanın günahlarını Allah bağışlar. Din, pek çok şeyin noksanını giderir; ya dinin noksanını giderecek ne vardır?

Eserin son kısmı, 14 beyitlik hatimedir. Yazar bu bölümde öğütlerine devam eder, zamanın kötülüğünden bahseder. Ona göre bu zamanda fazilet ehlinin bahçesi sararmıştır. Cahiller, binlerce nimet içindedir; âlimler, bir parça ekmeğe muhtaçtır. Şeriat tahtına oturanlar, halkın ve dinin malını talan etmektedir. Bu gün ehil olduğunu söyleyenler aslında çobandan farksızdır. Kısmet böyle olduğundan yapacak hiçbir şey yoktur. Bu derde sabırdan başka derman yoktur. Ancak Allah'ın inayetinden ümit kesilmez çünkü onun nimetleri herkes için eşittir. Dünyada zor olan ne varsa Allah katında kolaydır. Yazar, son beyitlerde Allah'tan yardım diler, bu nasihat, şikayet, temenni ve duaları sıralayarak eseri tamamlar.

2.2. Dil, vezin ve kafiye

15. asır metni olan *Kasidetü'n-Nûniyye* tercümesi, Eski Anadolu Türkçesi dil özelliklerini taşımaktadır. Metin, geneli itibarıyla sade ve anlaşılır bir dile sahiptir. Kaynak metinden aynen alınan ve Türkçeye tam anlamıyla yerleşmemiş olan Arapça sözcükler (özellikle kafiye sözcükleri), metnin anlaşılmasını yer yer zorlaştırmaktadır. Metinde, dönem özelliğini yansıtan pek çok sözcük ve ek bulunmaktadır: 'ne nesne', 'kimesne', 'issi', 'aşşı', 'üzresine', 'yarlıgar', 'sınuk'; 'oliban', 'olmayısar', 'olmağıl'. Metinde, seslenme edatı olan 'ey', hareke ve vezin sebebiyle 'i' şeklindedir. Bazı 'k'ların 'h'ya dönüştüğü görülmektedir (şakıman-şahınan).

Tercüme, *mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün (fa'lün)* vezniyle yazılmıştır. Büstî'nin kaynak kasidesi ise *mefâ'ilün fâ'ilün müstef'ilün fe'ilün* veznindedir (Atalay, 2005: 146). Buradan anlaşılacağı üzere Kadı Abdullâh, farklı bir vezin tercih etmiş, vezin yönünden kaynak metinden uzaklaşmıştır. Metinde vezin icabı, imlayı da etkileyen pek çok tasarrufta bulunulmuştur. Bazı beyitler vezin bakımından kusurludur. Erken dönem metinlerinde bu durum olağan görülebilmektedir. Vezin kusurlarına eksik heceler,

sözcüklerin beyitlerde hatalı dizimi sebep olabilmektedir. Bunlar yanında imale, zihaf gibi aruz uygulamaları da bulunmaktadır. Özellikle Farsça beyitlerdeki uzun 'î' sesleri üzerinde çok fazla zihaf yapılmıştır. 30. Beytin Türkçe tercümesinde 'nefs' sözcüğü vezin icabı 'nefisünîçün' şeklinde harekelenmiştir. 66. Beyitte 'zindegânî' kelimesi vezni bozmaktadır: Zindegânî-i hoş râzî mî-şevved kâni'.

Metin, kaside nazım şekliyle yazıldığından kafiye şeması aa xa şeklindedir. İsminden de anlaşılacağı üzere kafiye hem Farsça hem de Türkçe beyitlerde sürekli 'ân - ان' şeklindedir. Farsça beyitlerde 'est', Türkçelerde ise 'dur' redif olarak kullanılmıştır. Metinde dikkat çeken husus, yazarın kafiye sözcüklerini tercüme etmekten kaçınmasıdır. Hem Farsça hem de Türkçe beyitlerde, Arapça kafiye sözcükleri kaynak metinden aynen alınmıştır.

Tercüme, nazım tekniği açısından bazı zayıflıklar göstermektedir. Bu durum, tercümenin erken dönem metinlerinden olması yönüyle izah edilebilir. Elde yazarın başka herhangi bir eseri bulunmadığından sadece bu kısa tercümeyle dayanarak uzun tahliller yapmak mümkün görünmemektedir.

2.3. İmlâ hususiyetleri

Kasîdetü'n-Nûniyye tercümesi, nesih hatla yazılmıştır. Arapça beyitlerin tamamında, Türkçe beyitlerin çoğunda hareke kullanılmıştır. Farsça beyitlerde ise hareke yoktur. Metinde, imlalarında farklılık görülen bazı sözcükler bulunmaktadır: aña اكه - اكا; iden ايدن - ايدن; olup اولب - اولب. Hareke ve vezin sebebiyle 'î' şeklinde yazılan 'ey' hitapları, 'eyâ' şeklinde harekelenenler ile farklılık göstermektedir. Metinde bazı eklerle 've' bağlaçları yazılmamış, harekeyle gösterilmiştir: anı kim انكم; diyildi ديدلي; Eyâ Kerîm ü Rahîm ü eyâ Gafûr u Şekûr ايا كريم و رحيم و ايا غفور شكور. Vezindeki uzatmaları yansıtmak için bazı sözcüklerdeki ara ünlüler med harfleriyle gösterilmiştir: niteki نتا كه; dime ki دما كه; kime ki كما كه. Ayrıca metnin yazımında bazı ek ve edatlar unutulmuştur: 'âlim[î] ki (72); Be-âh [u] nâle çun[ân] 'andelîb-i bustânest (95).

2.4. Tercüme hususiyetleri

Tercümeler, sadık ve serbest olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Sadık tercümelerde, kaynak metinde herhangi bir eksilme veya ekleme olmadan anlam aynen aktarılır. Serbest tercümede ise tam tersi söz konusudur (Yazar, 2011: 222; Dündar, 2020: 168-169). *Kasîdetü'n-Nûniyye* tercümesi, kelime kelime yapılmış sadık bir tercüme hüviyeti göstermektedir. Bu durum özellikle kafiye sözcüklerinde görülmektedir. Arapça kafiyeler, Farsça ve Türkçe beyitlerde aynen aktarılmıştır. Ancak Arapça beyitlerde son kelime (acuz-zarb) 'ân' şeklinde bitmekte, redif bulunmamaktadır. Farsça ve Türkçe tercümelerde ise 'ân' kafiyesinden sonra 'est' ve 'dur' redifleri yer almaktadır. Büstî'nin Arapça kasidesi 63 beyittir. Abdullah el-Kâdî ise 61 beyti tercüme etmiştir.

Sonuç

Ebü'l-Feth-i Büstî'nin *Kasîdetü'n-Nûniyye*'si, çeşitli nasihatler içeren, dinî-tasavvufî bir manzumedir. Bu eser, yazıldığı dönem ve sonrasında çok sevilmiş, şair ve araştırmacılar tarafından birçok dile çevrilmiştir. Tercüme ve şerh geleneğinde önemli bir yere sahip olan *Kasîdetü'n-Nûniyye*'nin tercümelerinden biri, 15. asırda Abdullâh el-Kâdî ed-Divriğî tarafından yapılmıştır. Kadî Abdullâh'ın hayatı ve eserleri hakkındaki bilgiler, şimdilik tercümenin başındaki Arapça dibacede yazarın söylediklerinden ibarettir. Eser, bu yönüyle edebiyat tarihine de katkı sunmaktadır. Yazar, tercüme yaparken metnin aslına sadık kalmış, kelime kelime tercüme yöntemini takip etmiştir. Tercüme, sade

bir Eski Anadolu Türkçesi metni hüviyeti göstermektedir. Kadı Abdullâh'ın *Kasîdetü'n-Nûniyye* çevirisi, yazıldığı tarih de göz önünde bulundurulduğunda hem edebiyat tarihinin hem de tercüme ve şerh geleneğinin önemli bir halkasını teşkil etmektedir.

2.5. Metin

[36^b] Bismi'llâhi'r-raḥmâni'r-raḥîm

1. اهل المحامد في التحقيق رحمان
و ترك شكر علي الا لاء كفران⁴
2. و مستحق صلوة النبي و من
صحب و ال له و فيهم ايقان⁵
3. قصدت ترجمة القصيدة لابي
الفتح الذي مثله لم يات اقران⁶
4. لمن بكسب المعالي داب همته
ما عنده قيمة در و عقيان⁷
5. هو الذي جوده قد عم مستتبعا
فما علي بره الناس حرمان⁸
6. دعا لا له له بشاه منصور
و ابن شهري له مدن و غلمان⁹
- [37^a] 7. لا زال منتصرا بالمجد وشرف
و سالما باخ هو السليمان¹⁰
8. فانه الركن من اركان دولته
بحسن تدبيره يقوم الاركان¹¹
9. فزاده الله رفعة و في يده
حكم يعدل له فوز و رضوان¹²
10. لهجرة قد مضي خمسون مقترنا
به ثمان مائة فيه شعبان¹³
11. ففيه ترجمتها بالفارسي و با
التركي من طيبها بنوح و رشان¹⁴
12. انا المسمي يعبد الله و القاضي
بدوركي منثيا لمن له الشان¹⁵

⁴ Tüm övgülere layık hakikatte Rahmân, nimetlere şükürün terk edilmesi küfran.
⁵ Salavata müstahaktır Peygamber, ashâbı, ailesi; onlardır ana direkler.
⁶ İstedim tercüme edeyim Ebu'l-Feth'in dengi, benzeri olmayan kasidesin.
⁷ Yücelikleri ve himmetiyle nazarında onun, hiç kıymeti yoktur incinin ve altının.
⁸ Övgü yağdıranları kuşatır cömertliği, görmez insanlar iyiliğinden mahrumiyeti.
⁹ Allah'a dualar onun için, şah hansûr ola! Bolca evlatları ola, ünlü şehirler kurula!
¹⁰ Daim muzaffer ola, şerefle ve şanla! Süleyman biraderle sağ selamet ola!
¹¹ Direklerinden biri odur devletin hüsn-i tedbiridir, direkleri tutan.
¹² Adaletli yönetim elinde varken, kurtuluş ve rızalıkla Allah onu yüceltsin.
¹³ Bir ellilik geçip gitti üzerinden hicretin, sekiz yüzü de ekle buna içinde Şaban'ın.
¹⁴ Kasideyi eyledim tercüme Fârisiyle Türkiyle, ötüşür tahtalı güvercinler tatlılığı ile.
¹⁵ Adım Abdullah'tır, kadıyım Divriği'de, münşilik ederim önemli kişilere.

13. و راجيا رتبه عفو الذنوب كما
يعفي عن العبد هفوة و نسيان¹⁶
14. يا عالما بامور الناس مرتبة
و ما علي علمه بالشيء كتمان¹⁷
15. من ذا الذي نشوه من نسل اترك
استشهدت نظمه فرس و عربان¹⁸
16. و للفضائل اثار مهذبة
فيستدل بها المدلول عرفان¹⁹
17. فعالم النور بالظلماء ذو بصر
و جاهل الشمس بالاشراق عميان²⁰
18. ويلا علي زمن قد استوي فيها
علي النعام عصافير و غربان²¹
19. و قد تسيد بين الناس اجهلهم
علي الذي مهمو بالحكم لقمان²²
20. هذا الذي حارت الاوهام في شانته
و قدرة الله في الاكوان بنيان²³
21. خذ ما اترجم من ابيات اولها
زيادة المرء في دنياه نقصان²⁴

[37^b] **Hâzihi Hiye'l-Kaşîdeti'l-Mütercimet**

mefâ'iliün fe'ilâtün mefâ'iliün fe'iliün

1. زيادة المرء في دنياه نقصان
و ربحه غير محض الخير خسران

Fuzûnî-i heme kes der-cihân noğşānest
Zi-her çî sūd kuned cuz şavāb husrānest

Cihân içinde kişinüñ kemāli noğşāndur
Ne aşşı hayırdan özge ki iderse husrāndur

2. و كل و جدان حظ لا ثبات له
فان معناه في التحقيق فقدان

Naşîb ki ü ne-şevved şābit iltifāt me-kun
Ki ü be-ma'nî-i taḥkîk 'ayn-ı fıqđānest

Ne nesne k'olmaya anuñ beķāsı koy anı kim
Vücüdı ma'nî-i taḥkîk içinde fıqđāndur

¹⁶ Dileyerek Rabb'inin affını günahlarından, affolunan kul gibi hatadan ve nisyândan.

¹⁷ Ey her halini bilen insanların! İlimde gizli kalmadığı hiçbir şeyin!

¹⁸ Türklerin neslinden yetişmiş bu insanın, tanıdığıdır Farisiler, Araplar, nazımlarının.

¹⁹ Hoş eserleri vardır faziletlerin; anlamlar, arif olana işareti onların.

²⁰ Nûrun âlimi karanlıkta bile görür iken, aydınlıkta dahi kördür cāhili güneşin.

²¹ Öyle bir zaman ki ona yazıklar olsun, farkı yok devekuşuyla serçenin, karganın.

²² En cahili efendi olmuş arasında insanların, üstüne çıkmış bilgelikte Lokmân olanların.

²³ İşte budur, hakkında şaşkına döndüğü fikirlerin, varlıklarda kudreti, sağlam binadır Allah'ın.

²⁴ Şöyledir başı tercüme ettiğim beyitlerin: "Noksanlıktır kişiye, dünyası artsın isteğinin".

3. يا عامر الخراب الدهر مجتهدا
بالله هل لخراب العمر عمران
- Eyâ kunende 'imâret ḥarâb dehrî-râ
Ḥarâb-ı 'ömr-i tu-râ hest ânce 'umrânest
- Ḥarâb dehri eyâ cehd ile 'imâret iden
Ḥarâb 'ömrüñe bi'llâhi ne var 'umrâñdur
4. و يا حريصا علي الاموال تجمعها
انسيبت ان سرور المال اخران
- İ mâl-râ ki be-cem' âverî be-âz tu-râ
Meger ki yâd ne-dârî surûreş aḥzânest
- Eyâ ḥariş olıban mâl cem' iden kimse
Ögünde yoḥ mı ki mâluñ sürürü aḥzândur
5. دع الفواد عن الدنيا و زينتها
فصفوها كدر و الوصل هجران
- Bihil maḥabbet-i dünyî vü zîneteş k'û-râ
Şafâ kudûret ü hem vaşl 'ayn-ı hicrânest
- [38^a] Cihân ü zînetini terk eyle gönjlüñden
K'anuñ şafâsı kudûret vişâli hicrândur
6. وازع سمعك امثالا افضلها
كما يفصل ياقوت و مرجان
- Şinev ki men be-tu emşâl mî-kunem tafşîl
Çunân ki faşl yevâķît ü dürr ü mercânest
- İşit ki saña ben emşâl eyleyem tafşîl
Niteki faşl yevâķît ü dürr ü mercândur
7. احسن الي الناس تستغبد قلوبهم
فطال ما استعبد الانسان احسان
- Dil-i ḥalâyık eger bende ḥvâhî iḥsân kun
Ki ḥalk-râ heme bende kunende iḥsânest
- Ḳul eylemek dileseñ ḥalk gönlin iḥsân it
Ki ḳul idici kişiyi kişiyi iḥsândur
8. يا خادم الجسم كم تسعي لخدمته
اتطلب الربح فيما فيه خسران
- Be-çend sa'y kunî i be-cism ḥıdmet-kâr
Şevî tu ḫâlib-i südî der-ânce ḥusrânest
- İ cisme ḥıdmet iden nice sa'y idersin aña
Ṭaleb ider misin ol aşşıyı ki ḥusrândur
9. اقبل علي النفس و استكمل فضائلها
فانتب بالنفس لا بالجسم انسان

Be-süy-ı nefis be-y-â vü kemâl-i ü bu'tleb
Berây-ı nefis-i tu-râ gufteend insânest²⁵

Yönel bu nefsüñe vü kâmil it fezâyilini
Ki saña nefisüñiçün didiler insândur

10. و انساء مسي فليكن لك في
عروض زلته صفح و غفران

Eger kesî ki bedî mî-kuned tu-râ vâcib
Berây-ı zillet-i ü 'afv şafh u ğufrânest

[38^b] Eger yavuzluk ide kimse saña zilletiçün
Gereklü senden aña 'afv şafh u ğufrândur

11. و كن علي الدهر معوانا لذي امل
يرجو انداك فان الحر معوان

Be-kun 'inâyet[î] ber-dehr ümîd-vârî-râ
Ki 'âdet-i heme ħürrân hemîşe mi'vânest

'Aṭâ recâ kıłana 'avn kıł zamânunḡa
Kerîm olan kişinüñ 'âdeti ki mi'vândur

12. و اشدد يدك بحبل الله معتصما
فانه الركن ان خانتك اركان

Tu rîsmân-ı Ĥudâ-râ be-dest muĥkem dâr
Ki rukn üst eger ber-tu ħâyin erkânest

Özüñi 'işmet idüp Ĥaĥĥ ipine berk yapış²⁶
Ki rükn oldur eger saña ħâyin erkândur

13. و من يتق الله يحمد في عواقبه
و يكفيه شر من عزو و من هات

Kesî ki ber-reh-i taḡvâst geşt ħayr-encâm
Ĥalâş yâft zi-şerr ü 'azîz ü menhâtest

Ĥarâmdan şaĥınan ħayr oldı 'âkıbeti
İrişmez aña dinen şerre 'izzi menhâtdur

14. من استعان بغير الله في طلب
فان ناصره عجز و خذلان

Hezâr kesi ki 'inâyet zi-ğayr-ı Ĥaĥ talebed
Mu'âvineş heme taĥĥîĥ 'acz ü hızlânest

'İnâyet isterise her ki ġayr-ı Ĥaĥ'dan aña
'İnâyet idici taĥĥîĥ 'acz ü hızlândur

15. من كان للخير منا عافليس له
علي الحقيقة اخوان و اخدان

²⁵ Sehven 'insiyân' yazılmış.

²⁶ 'Ĥaĥ ipine berk yapış' satır altında düzeltme olarak verilmiştir.

- Kesî ki mâni'-i hayrest ez-ḥalâyık-ı Hâk
 'Ale'l-ḥaḳîka ne-dâred ez-ân ki iḥvânest
- [39^a] Kişi ki mâni'-i hayr ola olmayısar aḳa
 Hâḳîkat üzresine şol ki iḥvândur²⁷
16. من جاد بالمال مال الناس قاطية
 اليه و المال للانسان فتان
- Cevâd-râ heme insân dūst mî-dârend
 Çerâ ki mâl be-îşân 'ayn-ı fettânest
- Gerek ki mâlile cömerd olana meyl kıla
 Cemî' ḥalk ki anlara mâl fettândur
17. من سالم الناس يسلم من عوانلهم
 و عاش و هو قزير العين جذلان
- Be-ḥalk [kî] ki müdârât kerd sâlim geşt
 Be-çeşm-i nûr u be-dilhâ sürûr u cezlânest
- Ḥalâyıkıla müdârât iden selâmet olup
 Hemîşe gözlere nûr u ḳulûba cezlândur
18. من كان للعقل سلطان عليه غدا
 و ما علي نفسه للحرص سلطان
- Kesî ki ḥâkim-i ü 'aḳl geşt eymin şud
 Ne-gufte ber-ser-i 'aḳleş ki hırş sulṭânest
- Vücûdı iline 'aḳlı kimünj ki ḥâkim ola
 Dime ki hırşı anuḳ 'aḳlı üzre sulṭândur
19. من مد طرفا لفرط الجهل نحو هوي
 اغضي علي الحق يرما و هو خزبان
- Kesî ki çeşm-i cehâlet keşed be-süy-ı hevâ
 Be-rüz-ı ḥaşr zi-Hâk dūr geşt u hızyânest
- Hevâ-yı nefse nazar eyleyen cehâletden
 Ne göre Hâḳḳ'ını ol gün ki anda hızyândur
20. من عاشر الناس لاقى منهم نصبا
 لان سوسهم بغي و عدوان
- Ta'ab resîd ber-ân kes ki şud me'aşer-i ḥalk
 Heme siriştî-i îşân çi baḡy ü 'udvânest
- [39^b] Yaman ḥalka muşâhib olan yamana irer
 Ṭabâyi' anlara çün cevr ü baḡy ü 'udvândur
21. و من يفتش عن الاخوان يقلهم
 فجل اخوان هذا العصر خوان

²⁷ Bu mısradaki eksik hece bulunduğundan vezin tutmamaktadır.

Kesî ki be-resed ez-aḥvâl-i düst ḥışm
Kuned çi düstân der-în rûzgâr ḥavvânest
Tefahḥuş eyleyen aḥbâbı ḥışm ider zîrâ
Ki çoḥı işbu zamâne ḥabîbi ḥavvândur

22. من انتشا رصروف الدهر قام له
علي حقيقة طبع الدهر برهان

Kesî ki meşveret[î] mî-kerd bā-şurûf-ı zamân
Be-‘ilm-i ṭab‘-ı zamân ü delîl ü burhânest
Zamâne gerdişile her ki meşveret kıldı
Zamâne ḥâlini ol bilmegine bürhândur

23. من يزرع الشر يحصد في عواقبه
ندامة ولحصد الزرع اباان

Kesî ki şerr be-kâred nedâmetî durûd
Be-ḥaşad nîz be-yâbed ez-ânçe ibbânest
Kişi ki şerr eke şonra nedâmeti biçiser
Biçine daḥ geliserdür ol ki ibbândur

24. من استنام الي الاشرار نام وفي
قميصه منهم صل و ثعبان

Kesî ki hem-dem-i eşrâr bâşed ez-îşân
Derûn-ı pîreheneş bes ki mâr u şu‘bânest
Yavuz kişilere her kim muşâhib olursa
İçinde gönleginüñ olan aña şu‘bândur

25. كن رتيق البشران الحر همته
صحيفة و عليها البشر عنوان

Guşâde-rüy hemî bāş ez-ân ki himmet-i ḥur
Çu nâmeîst ber-û in guşâde ‘unvânest

[40^a] Yüzün güleçlikile tut ki himmeti ḥürrün
Şaḥîfedür ol anuñ üzresinde ‘unvândur

26. و رافق الرفق في كل الامور فلم
يندم رفيق و لا يذممه انسان

Be-şâcib-i tu mudârât dih zi-dest-i mehl
Nedâmetî ne-resed z’ân ki zemm-i insânest
Refîk cevrine şabr eyleseñ saña irmez
Nedâmet ü ne daḥı şol ki zemm-i insândur

27. و لا يغر تك حظ جره خرق
فالخرق هدم و رفق المر بنبان

Naşîb-râ ki pey-i rıfḳ dârî gırre me-şev
Ki terk kerden-i ü hedm ü rıfḳ bünyânest

Naşîbe rıfksuzın k'iresin ğurūr itme
Ki terk-i rıfķ olup hedm-i rıfķ bünyāndur

28. احسن اذا كان امكان و مقدره
فلن يد و مر علي الاحسان امكان
- Hemî ki ğudret ü imkân be-yâbî ihsân kün
Ki ber-devâm ne-māned her ānçe imkānest
- Kaçan ki ğudret ü imkân bulına ihsân it
Ki dāyim olmaya ihsân çün ki imkāndur

29. فالروض يزدان بالانوار فاعمة
فالحر بالعدل و الاحسان مزدان
- Şukûfeîst çemen-râ ki mî-dehed zînet
Be-'adl ü cüd u kerem hem kerîm mezdānest
- Çemen çiçekleriyle müzeyyen olsa gerek
Kerîm 'adli vü ihsânıyla mezdāndur

30. ض حر وجهك لاتهتك غلالته
فكل حر لحر الوجه صوان
- Niĝâh dâr hemîşe tu âb-ı rüyet-râ
Ki merd-i nîk-ĥayâyiş hemîşe şavvānest

[40^b] Şuyını şakla yüzünjün sen anı hetk itme
Ki ĥürr olan kişi yüzi şuyını şavvāndur

31. فان لقيت عدوا فالفه ابا
والوجه بالبشر و الاشراف غضان
- 'Adûy-râ ki be-bîni cemâl-i ĥod be-nümâ
Çunân ki ĥande vü tâze ğuşāde ğazzānest
- 'Adûña uğraşur olsañ yüzünji göster aña
Niteki ĥande vü tâze ğuşāde ğazzāndur

32. دع النكاسل في الخيرات تطلبها
فليس يسعد بالخيرات كسلان
- Şevâb-râ ki be-cüyî bihil tekâsül-râ
K'ez-ü ne-yâft sa'âdet her ân ki keslānest
- Her iş ki ĥayr ola anda tekâsül eyleme kim
Sa'îd olmaya ĥayr işde her ki keslāndur

33. لا ظل للمر يغري من نهي و تقى
و ان اظلمته اوراق و افنان
- Kesî ki 'aql ne-dâred ne-dâred ü sâye
Egerçi sâyeş ez-berghâ vü efnānest
- Kimünj ki 'aqlı yoķ aña bulunmadı sâye
Egerçi sâye şalan aña berg ü efnāndur

34. الناس اعوان من والته دولته
وهم عليه اذا عادته اعوان
Mu'în-i şâhib-i devlet şudend cumle kesân
Kesî ki baht ne-dâred be-buğzeş a'vânest
Kime ki yüz tuta devlet halâyık anı sever
Yüzün çevürse kamu buğzun'anu a'vândur
35. سبحان من غير مال باقل حصر
و باقل في ثراء المال سبحان
Be-faqr u zillet-i Saĥbân be-nâm Bâkıl şud
Be-mâl ü 'izzet-i Bâkıl be-nâm Saĥbânest
- [41^a] Faķir olurısa Saĥbân Bâkıl oĥırlar
Ġanî olurısa Bâkıl diyildi Saĥbân'dur
36. لا تودع السر و شاء به مذلا
فما رعي غنما في الدو سرحان
Be-pîş-i kâzib ü nemmâm me-kun vedî'at-i sır
Ki mîş-râ ne-kune ĥıfz ân ki sırĥânest
Kişi ki şaķlamaya sırrı sırruĥı vırme
Yaban içinde ķoyın güdci ol ki sırĥândur
37. لا تحسب الناس طيعا و احدا فلهم
غرايز لست تحصيهن الوان
Ṭabî'at-i heme-râ zan me-ber ki yek ṭab'est
Ki bî-şümâr be-îşân ṭabâyi' elvânest
Ṭabî'at-i kamu insânı şanma kim bir olur
Ṭabâyi' anlara çün bî-ĥesâb elvândur
38. ما كل ماء كصداء لو ارده
نعم و لا كل نبت فهو سعدان
Her âb nîst ki bînî şebîh-i âb-ı Şadâ
Ne her giyâh nazîr-i giyâh-ı Su'dân'est
Şadâ şuyı gibi olmaz cemî' şu ki âĥir
Ne nebt beñzedi aña ki nebt-i Su'dân'dur
39. لا تخدش بمطل وجه عارفة
فالبريخدشه مطل و لبيان
Be-va'de rüy-ı 'aṭât-râ derîde me-kun
Ki rüy-ı ĥayr-ı tu derrende maṭl u leyyânest
'Aṭâ vü ĥayruĥı te'ĥîr eyleme zinhâr
Ki ĥayr yüzini yırtan bu maṭl u leyyândur
40. لا تستشر غير ندب خازم بقط
قد استوي فيه اسرار و اعلان

Me-kun müşâvere zinhâr bâ-kesî câhil
Ki piş-i vey şude yek her çi sırr [u] i'lânest

[41^b] Tanışma kimseye 'âkıldan özge kim câhil
Katında birdurur isrâr ü gerçi i'lândur

41. فلتدا بير فرسان اذا ركضوا
فيها ابروا كما للحرب فرسان

Suvâre'est ber ây[i] ki yâft ber-mağşûd
Zafer çunân ki be-rûz-ı neberd fursânest

Tanışmağa niçe fursân olur ki mağşûda
Zafer bulur nitekim harb içinde fursândur

42. و للامور مواقيت مقدره
و كل امر له حد ميزان

Muğadderest be-her kâr vaqt ez-evkât
Çünân ki bâ-heme çîz ân ki hadd ü mîzânest

Cemî'i emre muğadder olupdurur evkât
Niteki kamuya var şol ki hadd ü mîzândur

43. فلا تكن عجلا في الامر تطلبه
فليس يحمد قبل النضج بحران

Me-kun şitâb be-kârî ki h'vâhî kerd ü-râ
Ki piş-i nazc sutûdeter ân ki buhrânest

Her iş ki işlemek istersin eyleme ta'cîl
Ki nazc önce yaman olur ol ki buhrândur

44. كفي من العيش ما قدسد من عون
فضيه للحر قتيان و غنيان

Kifâyetest be-'ıyş ân ki faqr-râ be-burd
Ki ü be-merdum-i hurr ü kerîm ğunyânest

Kişiye mâl yiterdür²⁸ ki faqrını gidere
Ki hür olana bu miqdâr mâl ğunyândur

45. و ذو القناعة راض من معيشة
و صاحب الحرص ان اثرى فغضبان

Zindegânî-i hod râzî mî-şevêd kâni²⁹
Harîş eger ki be-mâlî resîd ğazbânest

[42^a] Kanâ'at issi gerek râzî ola dirligine
Harîş olan ne qadar bay olursa ğazbândur

46. حسب الفتى عقله خلا يعاشره
اذا تحاماه اخوان و خلان

²⁸ Yazmada 'yiterdurur' şeklindedir. Ancak vezin gereği 'yiterdür' şeklinde okunmuştur.

²⁹ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

Kesî ki dūst kuned 'aql-rā ma'îşet yāft
Eger ez-ū ki tecennüb kunende hūllānest

Kişiye 'aqlı yiter 'ıyşîçün ki dūst kıla
Kaçan tecennüb ide andan ol ki hūllāndur

47. هما رضيعا لبان حكمة و تقى
و ساكنا وطن مال و طغيان

Be-dān ki h̄ikmet ü taḫvā razī'-i yek-şīrest
Hem-ehl ü sākin-i yek-cāy māl ü ḫuḡyānest

Razī'i bir lebenüñ oldı h̄ikmet ü taḫvā
Vaḫanları bir olan işbu māl ü ḫuḡyāndur

48. اذا نبا بكريم موطن فله
وراء في بسط الارض اوطان

Kerīm-rā ki muvāfıḫ ne-y-āmede vaḫaneş
Verā'-ı ān ki zemīnhā çı cāy evḫānest

Kaçan kerīme muvāfıḫ olınmasa vaḫanı
Bu yiryüzinde niçe yirler aḫa evḫāndur

49. يا ظلما فرحا بالعز ساعدة
ان كنت في سنة فالدهر يقظان

İ zālīmī ki be-'izzet hemīşe şād şevī
Eger be-ḫusbī ki in rūzgār yaḫzānest

İ zulmin arturuban 'izzetile şād olan
Eger ki nevm idesin işbu dehr³⁰ yaḫzāndur

50. ما استمرا الظلم لو انصفت اكله
و هل يلذ مذاق المرء خطبان

Her ān ki zulum ne-ḫvāhed ne-mī-tevāned ḫurd
Mezāḫ-rā ne-dehed lezzeti³¹ ki ḫuḫbānest

[42^b] Bu zulmi ekl idenüñ zulmi ḫalḫına şıḡmaz
Mezāḫa vire mi lezzet şol ot ki ḫuḫbāndur

51. يا ايها العالم المرضي سيرته
ابشر فانك بغير الماء ريان

İ 'ālim[ī] ki be-sīret şudī sutūde dilet
Eger ki āb ne-dāred hemīn reyyānest

İ sīretile ḫamu yirde ḫūb olan 'ālim
Beşāret it ki özün şuşuz olsa reyyāndur

52. و يا اخا الجهل لو اصبتحت في لجج
فانت ما بينها لا شك ظمان

³⁰ Metinde sehven 'zehr' yazılmıştır.

³¹ Metinde sehven 'le-dünni' yazılmıştır.

Eger fütādī i cāhil miyān-ı deryāhā
Gumān nīst der-āncā dil-i tu zamānest
Denizlere düşeriseñ i cāhil-i maħrūm
Gümān yoğdurur özüñ ki anda zamāndur

53. لا تحسین سرورا دایما ایدا
من سره زمن ساء ازمان

Surūr-rā tu mī-ne-dār dāyim ü ebedest
Refīk-i laħza-i şādī ğumūm-ı ezmānest
Bu şādmānlığuñ şanma ƣalısar dāyim
Ki bir sūrūr cezāsı ğumūm-ı ezmāndur

54. یا افلا فی الشباب الوحف منتتا
من کاسه هل اصاب الرشد نشوان

İ bā-şarāb-ı cuvānī ki mī-ħırāmī mest
Kucā be-y-āyed aşābet kesī ki neşvānest
İ mest olup bu yigitlik şarābıla şalınan
Bilür mi toĝru yolu ol kişi ki neşvāndur

55. لا تغتر بشباب رايق خضل
فکم تقدم قبل الشيب شبان

İ bā-cuvānī-i şāfī vü tāze ğırre me-şev
Ki piş-refte zi-pīrān-ı çend şubbānest

[43^a] Ʀarāvetine yigitligüñ olmaĝıl maĝrūr
İ niçe pīrden öñdin giden ki şubbāndur

56. و یا ایا الشيب لو ناصحت نفسك لم
تکن لمثلک فی الاسراف امعان

İ pīr eger ki naşīhat kunī be-nefs-i ğodet
Be-fevt-i 'ömr ne-yābī ez-ān ki im'ānest
İ pīr eger ki naşīhat ƣalırısar nefse
Bulunmaya telef-i 'ömre şol ki im'āndur

57. هب الشيبية تبلي عذر صاحبها
ما عذرا شيب يستهويه شيطان

Ʀabūl-i 'özr-i cuvānī kunend ammā pīr
Çi ğüne 'özr kuned ü ki³² murīd-i şeytānest
'Aceb mi 'özri ƣabūl olsa yigidüñ ammā
Nice ƣabūl ola pīrūñ ki pīri şeytāndur

58. كل الذنوب فان الله يغفرها
ان شيع المرء اخلاص و ايمان

³² Metinde 'kuned ki ü' şeklindedir. Vezin gereĝi 'kuned ü ki' olarak okundu.

Heme gunâh-ı kesî-râ Hüdây âmurzed
Eger ki hâşileş ihlâş [u] şıdık u îmānest
Kamu günâhını taḥkîk yarlıgar Allâh
Şol âdemün şonı ihlâşilen ki îmāndur

59. فكل كسر فان الدين يجيره
و ما لكسر قنائة الدين جبران

Şikestegî-i heme cebr mî-şevēd bā-dîn
Velî şikeste-i dîn-râ çi çîz cübrānest
Şınuqlarını kâmunuñ gerek ki cebr ide dîn
Velî şınuğına dînün ne nesne cübrāndur

60. خذها سوانر امثال مهذبة
فيها لمن ينبغي التبيان بتبيان

Be-gîr der-dilet ez-â ki guftem ez-mişâl
Ki üst t̄alib-i t̄ibyān-râ ki t̄ibyānest

[43^b] Al imdi ḥâṭruṇa bu mühezzeb ebyâtı
Ki her ki isteye t̄ibyān aṇa bu t̄ibyāndur

61. ما ضر حسانها و الطبع صانغها
ان لم يضعها قريع الشعر حسان

Ziyān ide mi nazmı özine Kâzî'nün
Egerçi dinmeye kâ'il aṇa ki Ḥassān'dur

1. Kişiye bakma vü anuñ sözine eyle nazar
Ki her kişi dili altında kâdri pinhāndur³³

2. Hemîşe fazla delîl oldı fazluñ âşârı
Eşerden añlamayan kimse fazlı nâ-dāndur

3. Velî şarardı nedür fazl ehlinün çemeni
Yeşerdi ḥınzal u herr serv teg ḥırmāndur

4. Hezâr ni'met ü nâzile oluban cāhil
Fazîlet isleri muḥtâc-ı pâre-i nāndur

5. Ḥayālu âdemîye dirler aḥmak u ebter
Ma'arifile 'ulüm ehl-i Âd fettāndur

6. Bu şer' mesnedine şol kimesneler oturur
Ki māl-i ḥalka vü hem dîne 'ayn-ı talandur

7. Bu günde da'vâ-i ehliyyet eyler anlar kim
Ḥakîkatin şorarısañ şübân-ı gāvāndur

³³ Bu beyitten itibaren hatime bölümü başlamaktadır.

8. Şular ḥalīfe-i 'ubbād oldı şavma'ada
Şarāb-ḥānede zıkrı ki tā ne teryāndur(?)
9. Ne çāre çün ezeli böyle oldı kısmetümüz
Bu derde şabrdan özge ne nesne dermāndur
10. Velī ümīdimüzi kesmezüz 'ināyetden
Ki feyz-i fazlı Ḥaḳ'ıuñ cümle ḥalka yek-sāndur
11. Eyā Kerīm ü Raḥīm ü eyā Ğafūr u Şekūr
Senüñ katıñda ne müşkil olursa āsāndur
12. 'Ināyet eyle bize ol resül 'izzetiçün
Ki cümle 'ālem aña cism ü ol aña cāndur
- [44^a] 13. Zi-birr-i gulşen-i raḥmet be-baḥş Kāzī-rā
Be-āh [u] nāle çun[ān] 'andelīb-i bustānest
14. 'Aḫāyı gülşen-i raḥmetden eyle Kāzī'ye kim
Figān ider nitekim 'andelīb-i bostāndur

Kaynaklar

- Atalay, M. (2005). Ebu'l-Feth el-Bustî'nin Kasîde-i Nüniyye'sinin, Diyarbakırlı Saîd Paşa Tarafından Yapılan Türkçe Manzum Tercümesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (27), 145-154.
- Dündar, A. İ. (2020). Mütercim Âsım'ın Vankulu Mehmed'e Yönelttiği Eleştiriler ve Bu Eleştirilerin Değerlendirilmesi. *İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 165-190.
- Ebü'l-Feth el-Büstî (1993). *Unvânu'l-Hikem*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Elmalı, H. (2016). Büstî, Ebü'l-Feth. *TDV İslam Ansiklopedisi*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı, C Ek-1, 228-229.
- Şemseddin Sâmî (1306). *Kâmûsü'l-A'lâm I*. İstanbul: Mihrân Matbaası.
- Yazar, S. (2011). *Anadolu Sahası Klâsik Türk Edebiyatında Tercüme ve Şerh Geleneği*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.